

Rune Andreassen
Høgskolelektor ved Høgskolen i Østfold

Ny fagbok av Astrid Roe: Lesedidaktikk – etter den første leseopplæringen

Bokanmeldelse

Leseopplæring knyttet til ulike fag gjennom hele det 13-årige skoleløpet er som kjent fremhevet i de nye læreplanene i Kunnskapsløftet. Internasjonalt har leseforskning rundt den videre leseopplæringen vært et betydelig og fremgangsrikt felt de siste 10-20 årene. Her er det snakk om leseopplæring der leseforståelse står i fokus. Resultatene fra denne forskningen har imidlertid vært overraskende lite påaktet i norsk skole og lærerutdanning. Astrid Roes bok fyller dermed et klart behov.

Gjennom vel 200 sider gis det en bred orientering om lesing som opplæringsområde, både i teori og praksis. Bokas hovedanliggende er undervisning i fagtekstlesing. Undervisning knyttet spesielt til skjønnlitteratur, sammensatte tekster og digital kompetanse blir derfor behandlet i korthet.

Boka består av tre deler. Den første delen (kap. 1 og 2) omhandler faktorer som påvirker leseforståelsen. Her blir det bl.a. gjort rede for ulike typer bakgrunnskunnskap, slik de vektlegges i ulike forskningstradisjoner, samt utfordringer knyttet til forskjellige teksttyper. Den andre delen (kap. 3 og 7), som utgjør bokas hoveddel, gir konkrete og praktiske anvisninger om hvordan det kan undervises med tanke på å utvikle lesestrategier, forståelse og leseengasjement hos elevene. Framstillingen tar hele veien utgangspunkt i nyere teori og forskning. Den tredje delen (kap. 8 og 9) handler om vurdering av lesekompetanse.

Jeg vil særlig fremheve to områder der jeg tror boka vil tilføre praksisfeltet viktig kunnskap. Det ene gjelder motivasjonens betydning i leseopplæringen, der bl.a. den amerikanske forskeren John Guthries program for å skape leseengasjement blir viet plass. Det er viktig at nyere forskning på dette området blir gjort kjent, fordi lesemotivasjon antagelig har vært et forsømt felt både i lærerutdanningen og i lærernes undervisning. Ofte har det blitt med tidsavgrensede leselystprosjekter og lesestimuleringstiltak på lavere klassetrinn. Her er det imidlertid snakk om mer gjennomgripende tiltak. Det andre feltet der Astrid Roes bok vil tilføre viktig nytt, er på området vurdering og leseprøver. Som forsker tilknyttet lesedelen i PISA har hun spesielle forutsetninger på dette området. For eksempel vil det hun skriver om leseprøvers validitet og reliabilitet, være viktig kunnskap for lærere som skal vurdere ulike lesetester og egne elevers prøveresultater. Det gjøres også interessante refleksjoner om forholdet mellom interesse/engasjement og leseferdigheter, særlig knyttet til gutters relativt sett svake prestasjoner på leseprøver.

Språket i boka er gjennomgående enkelt og naturlig og uten overdreven bruk av fremmedord og engelske fagtermer. Det forutsettes dermed ikke spesielle forkunnskaper for å få godt utbytte av lesingen. Eksempler fra Roes egen forskning og elevsitater gjør framstillingen levende og aktuell. (Det kunne med fordel vært enda flere genuine elev- og klasseromseksempler.) Det er mange referanser til nyere forskning, uten at teksten blir oppstykket av den grunn. Et ekstra pluss med denne boka er stikkordsregisteret, som gjør det lett å finne det man søker etter.

Hvis noe skulle påpekes i negativ retning, måtte det bli at bokas omfang (vel 200 sider) gir enkelte av de mange temaene som behandles, litt for snau plass. Dette kommer for eksempel til uttrykk ved at opprømsing i form av huskelister og råd noen ganger blir stående uten videre utdyping.

Med tanke på funn som viser at datamaskin fortsatt brukes lite i undervisningen (f.eks. ifølge PISA 2006), vil noen sikkert savne nærmere metodiske anvisninger for hvordan internett og elektroniske tekster kan brukes i leseopplæringen. En kritisk behandling av fenomenet lettleste bøker ville også ha vært relevant i en bok om lesedidaktikk. Der teksten ikke går i dybden, er det imidlertid temmelig konsekvent henvist til utfyllende litteratur på norsk, når det finnes.

Alt i alt er dette en viktig utgivelse som beriker floraen av forskningsbaserte norske bøker om den videre leseopplæringen.

Astrid Roe:

Lesedidaktikk – etter den første leseopplæringen

Universitetsforlaget, 2008

217 sider